

POROČILO

o delu
Zveze svobodnih sindikatov
Slovenije med
3. in 4. kongresom

December, 2002

UVOD

V devetdesetih letih se je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) izoblikovala v sindikalno organizacijo, ki je v obdobju prehoda na tržno gospodarstvo skušala kar najbolje zavarovati interese tako sindikatov in njihovih članov kot tudi druge delavke in delavce v najširšem smislu. Odločno se je upirala poskusom, da bi v imenu usklajevanja slovenskih zakonov s pravnim redom Evropske unije (EU), neoliberalnega urejanja tržno-gospodarskih odnosov, izgovorov o negativnih globalizacijskih vplivih na naše gospodarstvo ter nasvetov, ki so jih delili Mednarodni monetarni sklad, Svetovna banka in druge finančne institucije naši državi, krčili delovne in socialne pravice naših delavk in delavcev. Dokazovala je, da jih na ta račun ni potrebno krčiti, še več: borila se je, da bi se te pravice povečale in da pri vstopanju naše države v mednarodne povezave naše delavke in delavci tja ne bi prišli "goli in bosi".

Na poti, ki si jo je ZSSS načrtala na začetku devetdesetih let, je vztrajala tudi v obdobju med 3. in 4. kongresom. Njena najpomembnejša projekta v tem obdobju sta bila sprejem zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zakona o delovnih razmerjih. Za oba lahko ocenimo, da sta bila uspešna: njuna končna podoba je zaradi enotnosti znotraj ZSSS, strokovnosti, sposobnosti iskanja kompromisov, moči in angažiranosti precej drugačna in v prid delavkam in delavcem, kot pa sta to kazala na začetku. Spomnimo se samo, kakšne predloge je vsebovala bela knjiga o pokojninski reformi in kako so si delodajalske organizacije na začetku zamišljale novi zakon o delovnih razmerjih, ki naj bi po njihovem mnenju uvedel kar najbolj liberalno ureditev na slovenskem trgu dela.

Seveda pa ob teh projektih ne gre zanemariti tudi drugih dosežkov ZSSS. Sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetij je danes samoumevno, vendar pa se je v takšni obliki obdržalo predvsem zaradi ZSSS. V obdobju med kongresoma je bilo nemalo poskusov, tudi tujih lastnikov družb, da bi prek sprememb zakonov zmanjšali vpliv te pomembne delavske pridobitve. ZSSS se je tem poskusom uspešno uprla in tudi v tem pogledu ohranila pravice delavcev.

Pomembni so bili dosežki na področju kolektivnega pogajanja in politike plač. Temeljno načelo ZSSS je bilo, da so kolektivne pogodbe dejavnosti temelj plačne politike. To načelo je dosledno uveljavljala pri dograjevanju in spreminjanju kolektivnih pogodb dejavnosti. Prav tako je ZSSS spodbujala spremembo plačnega sistema, ki se je v desetletnem obdobju izčrpal. Pri tem je izhajala iz tega, da ga je treba prilagoditi tržnim zahtevam in uveljaviti sistem osnovne plače kot cene dela, ki je ni mogoče zniževati. ZSSS je sama in tudi s pomočjo zunanjih strokovnjakov pripravila nov model plačne politike, ki upošteva evropsko formulo rasti plač, to je usklajevanja osnovnih plač z rastjo življenjskih stroškov in bruto domačega proizvoda. V dobršni meri se je uveljavila tudi pobuda ZSSS za izplačilo 13. plače, pobuda za oprostitev plačila dohodnine tistim, ki prejemajo minimalne plače, in podobno.

V času med kongresoma se je okrepil tudi socialni dialog kot način usklajevanja interesov med sindikati, delodajalskimi organizacijami in državo, kljub temu, da obstaja na prostovoljni podlagi, saj zanj ni zakonskih podlag. Razvitost socialnega dialoga v Sloveniji je budno spremljala tudi Evropska konfederacija sindikatov, saj je na temo socialnega dialoga v državah kandidatkah organizirala dve mednarodni konferenci, skupaj z evropskima delodajalskima organizacijama pa je naročila pri neodvisnih strokovnjakih tudi študijo o razvitosti socialnega dialoga v kandidatkah za vstop v EU. V ekonomskem in socialnem svetu so bile sprejete za delavke in delavce pomembne odločitve, ZSSS pa je v njem spodbudila razpravo o mnogih perečih vprašanjih, ki so se tikale usode posameznih gospodarskih panog, politike plač, zdravstvene in socialne politike in podobno. Tudi interesna skupina delojemalcev v Državnem svetu Republike Slovenije je sprožala različne pobude za obravnavo posameznih problemov, ki so bili povezani s prihodnjimi razvojnimi vprašanji naše države, dala pa je tudi vrsto pobud za odločilne vete na zakone, ki jih je sprejel državni zbor.

Pogostokrat je bilo slišati vprašanja, zakaj je treba sploh biti član sindikata, kaj delavec sploh ima od tega, da plačuje članarino, in posamezne trditve, da se sindikat še zmeraj ukvarja le z izleti, ozimnico in podobno. Takšna vprašanja se najpogosteje postavljajo iz nevednosti, ki je posledica pomanjkanja informacij med člani sindikatov, združenih v ZSSS. Mnogi še vedno namreč mislijo, da jim vse pravice, ki izhajajo iz dela, velikodušno poklanjajo vlada in delodajalci in da bi jim, na primer, pripadal regres za letni dopust, usklajevanje plač z inflacijo, nadomestila za prevoz na delo, 30-minutni plačani odmor med delom in podobno tudi brez sindikatov. V ZSSS ostaja problem, kako ob premajhni branosti Nove Delavske enotnosti izboljšati informiranje članic in članov sindikatov.

V obdobju od zadnjega kongresa je ZSSS vidno prispevala pri vključevanju Republike Slovenije v EU. S tem v zvezi je prišlo do pomembnega premika s polnopravno vključitvijo ZSSS v Evropsko konfederacijo sindikatov, saj je slovenski Odbor za evropsko združevanje, ki ga je ZSSS na pobudo in s pomočjo Evropske konfederacije sindikatov ustanovila konec leta 1998, postal pomemben vir pridobivanja informacij in gradiv v zvezi z usklajevanjem slovenske zakonodaje z evropskim pravnim redom. Poleg dajanja predlogov in pripomb k vsem zakonom, ki so bili v postopkih usklajevanja s pravnim redom EU pomembni za pravice delavcev, se je ZSSS še posebej izpostavila pri vprašanju prostega pretoka oseb, kjer je nasprotovala uvedbi prehodnih obdobji za to področje. Stališča ZSSS do te svoboščine je prevzela tudi pogajalska skupina Republike Slovenije in jih skušala uveljaviti v pogajanjih s predstavniki EU.

Pomembno priznanje dosedanjim aktivnostim ZSSS je dala Evropska konfederacija sindikatov s tem, ko je marca 1999 ZSSS sprejela v polnopravno članstvo. Istega leta je bil tudi kongres Evropske konfederacije sindikatov, na katerem so včlanitev potrdili še delegati kongresa; za slovensko sindikalno gibanje je bil to zgodovinski dogodek, saj je predsednik ZSSS prvič v zgodovini Slovenije govoril na tako pomembnem sindikalnem zborovanju.

Mednarodno sodelovanje vse bolj prerašča v projektno sodelovanje, kjer se ZSSS in njene članice kot nosilci ali pa kot partnerji vključujejo v različne programe, ki jih financirajo Evropska unija, vlade posameznih držav članic unije ali pa sindikalne organizacije. To so predvsem programi za spodbujanje medsebojnega informiranja in izmenjave izkušenj na različnih področjih delovanja sindikatov ter izobraževalni programi. ZSSS pa daje precejšen poudarek tudi regionalnemu sodelovanju sindikatov, saj je v minulem obdobju poleg že uveljavljenega Medregijskega sindikalnega sveta Furlanije - Julijske krajine in Slovenije skupaj z Avstrijsko zvezo sindikatov ustanovila še Medregijski sindikalni svet avstrijske Koroške ter Gorenjske in Koroške iz Slovenije.

Čas med 3. in 4. kongresom je zaznamovan tudi z nekaterimi novimi oblikami opozarjanja ZSSS na delavske pravice. Tako je ZSSS ob dnevu človekovih pravic pričela dajati primeren pomen temu dnevu z zbiranjem pred poslopjem parlamenta in opozarjanjem, da so sestavni del človekovih pravic tudi delavske pravice. V širši javnosti in tujini je bilo odmevno sindikalno zborovanje v Sežani proti nameravanemu shodu neonacistov v Trstu. Poleg tega, da so zborovanje podprli Evropska konfederacija sindikatov, vse tri italijanske sindikalne centrale ter sindikati Furlanije - Julijske krajine, je vso podporo v imenu Evropskega parlamenta izrazila tudi njegova predsednica Nicole Fontaine. ZSSS se je nedvoumno in odločno postavila tudi proti vsem oblikam nestrpnosti in diskriminacije, ki so se pojavile v naši državi ob reševanju problemov beguncev, ujetih ob prehodu naše države. Novost je tudi obhod poslopja državnega zbora pred njegovim prvim jesenskim zasedanjem, ki so ga opravili člani ZSSS in predaja zahtev svobodnih sindikatov v obliki "pričakovanj" predsedniku državnega zbora.

Nesporno je ZSSS postala v vseh teh letih kredibilna in spoštovanja vredna delavska organizacija. O povečanju njenega vpliva v družbi niso govorile le javnomnenjske raziskave v Sloveniji, temveč so takšno mnenje dobili tudi sindikalni kolegi v tujini, še posebej po sprejetju zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zakona o delovnih razmerjih. Dejstvo, da sta bila oba, za delavce izjemno pomembna zakona sprejeta z aktivnim sodelovanjem in prispevki ZSSS po trdih pogajanjih v okviru socialnega dialoga in da je Zvezi kljub različnim pritiskom uspelo v njih obdržati pridobljene pravice delavcev, je imelo med sindikalnimi kolegi v tujini precejšen odmev. Zato ni čudno, da so bili predstavniki ZSSS v obdobju med kongresoma pogosto vabljani na različne mednarodne okrogle mize in seminarje, kjer so morali kolegom iz drugih evropskih sindikalnih organizacij predstavljati svoje izkušnje s področja delovnopravne zakonodaje, kolektivnega pogajanja, pokojninskega sistema, privatizacije, sodelovanja delavcev pri upravljanju, aktivnostih ZSSS pri približevanju EU in podobno.

Delo naše sindikalne organizacije je s kratkimi stavki dobro označil generalni sekretar Evropske konfederacije sindikatov Emilio Gabaglio v svoji poslanici, ki jo je poslal ZSSS ob praznovanju desetletnice. Med drugim je zapisal: "Vaša sindikalna organizacija je med tistimi, ki je že od samega začetka izbrala jasno pot: za demokracijo, gospodarski napredek in socialno pravičnost. Kot člani Evropske konfederacije sindikatov delite z nami skupne vrednote in vi ste bili vedno med tistimi, ki so aktivno sodelovali v naši skupni akciji. Pozivam vas, da še naprej podpirate razvoj evropeizacije sindikalnega gibanja, da branite naše skupne principe in gradite sindikalno enotnost v demokratični Evropi!"

1. SLOVENIJA TEMELJI NA ČLOVEKOVIH PRAVICAH IN SVOBOŠČINAH

Ustava Republike Slovenije je Slovenijo opredelila kot demokratično, pravno in socialno državo. Te temeljne opredelitve izhajajo iz človekovih pravic in temeljnih svoboščin in se nanje opirajo. Človek posameznik, državljan Slovenije, je postal nosilec oblasti. Človekove pravice in temeljne svoboščine so varovane tudi z ustavno pritožbo.

Socialno-ekonomske pravice so pomemben del človekovih pravic in svoboščin in so se razvile iz njih. Toda socialno-ekonomske pravice niso vnaprej zagotovljene in varovane z ustreznimi pravnimi in drugimi instrumenti in normami; te pravice si bodo morali delavci še izboriti - v parlamentu, v podjetjih in zavodih, na delovnih mestih. Demokratičnosti, zakonitosti in socialne varnosti ni mogoče meriti s količinami ustavnih in zakonskih določb, ampak z njihovim uresničevanjem.

Svobodni sindikati imamo dvojno nalogo: s svojim delovanjem moramo soustvarjati razmere, da se bodo ustavne določbe prelele v zakone, ki bodo resnično omogočali socialno-ekonomske pravice na taki ravni, da bomo lahko postali integralni del Evrope, in ki bodo zagotovile izvajanje teh zakonov.

Programske cilje Svobodnih sindikatov postavljamo visoko, ker je naša strateška usmeritev, da z visoko ravni socialno-ekonomskih pravic spodbujamo ekonomski in družbeni razvoj Republike Slovenije.

V obdobju med 3. in 4. kongresom je ZSSS dosledno uveljavljala svojo programsko usmeritev, da so tudi socialno-ekonomske pravice del človekovih pravic in svoboščin. Prizadevala si je, da bi Slovenija v celoti izpolnjevala svoje obveznosti iz deklaracije o temeljnih načelih in pravicah pri delu, ki jo je sprejela konferenca Mednarodne organizacije dela leta 1998. Ta deklaracija kot politični dokument zavezuje vse države članice Mednarodne organizacije dela, da spoštujejo temeljne delavske standarde. Tako je tudi s pomočjo prizadevanj ZSSS naša država ratificirala konvencije Mednarodne organizacije dela št. 105 o prepovedi prisilnega dela, št. 182 o prepovedi najhujših oblik otroškega dela in še nekatere druge. Prav tako je bila v tem obdobju ratificirana Evropska socialna listina, ki je eden temeljnih mednarodnih dokumentov in podlaga za visoko raven socialno-ekonomskih pravic.

Svobodni sindikati smo pri oblikovanju pravnih predpisov, predvsem pa pri temeljnih zakonih vztrajali pri tem, da se v čim večji meri ohranijo že uveljavljene pravice. Kjer pa to ni možno, je potrebno v pogajanjih v socialnem dialogu najti kompromis. Proces pridruževanja Slovenije EU za nas ni bil ne izgovor in ne opravičilo za krčenje ekonomskih in socialnih pravic. Ekonomski rezultati in rezultati družbenega razvoja Slovenije v zadnjih štirih letih ter sprejetje temeljnih zakonov in nekaterih dogovorov to potrjujejo.

V zadnjih štirih letih (1998-2002) je bilo sprejetih več zakonov s področja socialno-ekonomskih pravic, od teh je nekaj temeljnih: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju decembra 1999, Zakon o zdravju in varnosti pri delu junija 1999, Zakon o delovnih razmerjih aprila 2002. Poleg tega je bila sprejeta vrsta pravnih predpisov (zakonov, pravilnikov), ki na novo ali drugače urejajo posamezna področja: sodelovanje delavcev pri upravljanju, gospodarske družbe, zdravje in varnost pri delu, starševsko varstvo in družinskih prejemki, inšpekcija dela, zaposlovanje in delo tujcev.

Ratifikacija mednarodnih pogodb sama po sebi pa še ne pomeni, da jih bo država tudi izvajala. Prizadevali smo si, da bi se te mednarodne pogodbe v čim večji meri upoštevale pri sprejemanju nove slovenske zakonodaje na področju dela, kar nam je tudi uspevalo.

2. PRAVICA DO DELA JE TEMELJNA EKONOMSKO-SOCIALNA PRAVICA

Gmotno in socialno varnost delavcev zagotavlja le delo in delovna mesta. Tudi socialno-ekonomske pravice temeljijo na delu, zato mora država pravico do dela zagotoviti vsem svojim delovno sposobnim državljanom. Pri tem ne gre samo za delo, gre tudi za izobraževanje, za zaposlitev, za izbiro med delovnimi mesti, za možnost stalnega usposabljanja za delo in napredovanja na delu, gre za humanizacijo dela in delovnih

Pravica do dela, ki jo slovenska ustava v 49. členu zagotavlja kot svobodo dela, je še vedno ena najbolj kršenih socialno-ekonomskih in človekovih pravic v Sloveniji. Število brezposelnih, ki se je zadnja leta sicer zniževalo, pa ne samo zaradi zaposlovanja, še vedno presega številko sto tisoč. To so ljudje, ki jim je kršena temeljna pravica - to je pravica do dela. Slovenska država oziroma njeni najodgovornejši organi - državni zbor in vlada, šele v zadnjem letu, po sprejemu Nacionalnega programa razvoja trga in zaposlovanja do leta 2006, namenjajo večjo pozornost oblikam pospeševanja zaposlovanja, ki naj ustvari pogoje za zaposlitev številnim brezposelnim, še zlasti pa mladim, invalidom, ženskam in starejšim.

razmer. Svobodni sindikati bomo vztrajali, da se bo pravica do dela udeležila v vseh svojih sestavinah, ker je le tako mogoče zagotoviti blaginjo.

Neustrezna izobrazbena struktura brezposelnih po naših ocenah zahteva bistveno več sredstev zlasti za pridobivanje ustrezne poklicne in strokovne izobrazbe, pa tudi sistem poklicnih kvalifikacij se ne razvija v skladu z našimi prizadevanji in pričakovanji. Ena temeljnih zahtev ZSSS pri prenovi poklicnega in strokovnega izobraževanja, namreč da je potrebno vsakemu mlademu človeku z rednim šolanjem zagotoviti ustrezno stopnjo poklicne oziroma strokovne izobrazbe, še vedno ostaja neizpolnjena. Iz naših šol še vedno prihajajo mladi ljudje, ki šole ne dokončajo in dnevno povečujejo število tistih, ki jim zaradi pomanjkanja poklicne oziroma strokovne izobrazbe ni mogoče zagotoviti dela.

Tako delodajalci kot delavci še vedno ne čutijo potrebe po stalnem usposabljanju in izpopolnjevanju. Delodajalci se zanašajo na to, da bodo lahko na trgu dela vedno našli ustrezne delavce, namesto da bi zaposlene delavce usposabljali oziroma preusposabljali za nova dela in naloge, ki jih s seboj prinaša tehnološki razvoj in zahteve svetovnih trgov. Delavci, ki sploh nimajo nikakršne ali pa imajo neustrezno ali pomanjkljivo poklicno oziroma strokovno izobrazbo, pa tudi nimajo interesa, da bi se sami usposabljali, ampak se svojih pomanjkljivosti zavedo šele takrat, ko izgubijo delo.

3.

SINDIKATI SO POROK ZA UVELJAVITEV EKONOMSKO-SOCIALNIH PRAVIC

Socialna in pravna država se ne udejanja sama po sebi, vsako pravico si je treba izboriti, vsako pravico, določeno v zakonu ali v kolektivni pogodbi, je treba stalno uveljavljati in spremljati njeno izvajanje. Vsak posamezni delavec, vsak član sindikata se mora usposobiti za to, da bo pripravljen in usposobljen sprožiti ustrezne mehanizme za varstvo svojih pravic.

Socialno-ekonomske pravice najučinkoviteje varujejo le delavci, ki se sindikalno organizirajo in ki sindikat uporabijo kot sredstvo za varovanje svojih pravic. Sindikati morajo na vseh ravneh svoje organiziranosti - od delovnega mesta do državne ravni - učinkovito usklajevati in varovati interese članov, sindikalni zaupniki in funkcionarji morajo biti strokovno usposobljeni za svoje delovanje. Merilo za ugotavljanje uspešnosti delovanja tako sindikatov kot sindikalnih zaupnikov in funkcionarjev pa je dejansko uveljavljena raven socialno-ekonomskih pravic članov in drugih delavcev, določenih z zakoni in kolektivnimi pogodbami. Le usposobljeni člani sindikatov, usposobljeni sindikalni zaupniki in funkcionarji lahko zagotovijo, da bodo sindikati porok za uveljavitev, varovanje in izboljševanje ekonomsko-socialnih pravic.

ZSSS je v obdobju med kongresoma izpeljevala takšne programe izobraževanja in usposabljanja, ki so ustrezali predvsem potrebam po novem znanju sindikalnih zaupnikov v podjetjih, profesionalnih kadrov ZSSS, sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ZSSS, članov svetov delavcev ter delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb.

Od šestinštiridesetih izobraževalnih programov, ki jih je ZSSS razvila od sprejetja svojega novega sistema izobraževanja, je štirindvajset let razvila v zadnjih štirih letih in sedemnajst od na novo pripravljenih v tem obdobju tudi izvajala.

Vsebine so se nanašale na soupravljanje, lastništvo zaposlenih, osebnostno rast, naloge sindikata pri vključevanju v EU, varnost in zdravje pri delu, finance, temeljna in nadaljevalna znanja za uspešno delo v sindikatih družb in zavodov, organizacijsko in poslovno kulturo, pokojninsko in invalidsko zakonodajo, s poudarkom na prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju, kulturo komuniciranja in še nekatere druge teme.

Poleg na novo pripravljenih programov je ZSSS v tem obdobju izvajala tudi osem programov iz prejšnjih izobraževalnih obdobij; vsebine teh pa so se nanašale na soupravljanje, temeljna znanja za uspešno delo v sindikatih podjetij, pogajanja, marketing v sindikatih ter na delničarstvo zaposlenih.

Z našimi programi smo sledili vsem spremembam systemske zakonodaje, pa tudi vsem drugim novostim, ki jih morajo za svoje uspešno delo poznati tako sindikalni kot delavski predstavniki (člani svetov delavcev ter delavski predstavniki v nadzornih svetih gospodarskih družb).

V obravnavanem obdobju smo največ izobraževalnih programov, na katerih se je usposabljal več kot 2400 sindikalnih zaupnikov ter drugih sindikalnih predstavnikov in članov svetov delavcev pa tudi delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb, izpeljali iz vsebin,

Razdrobljeni in številčno šibki sindikati ne bodo kos izzivom, ki jih prednje postavlja sedANJI čas, zato je potrebno spodbujati povezovanje in združevanje sindikatov za doseganje skupno dogovorjenih interesov in ciljev.

ki so se nanašale na soupravljanje, temeljna znanja za uspešno delo v sindikatih družb in zavodov, varnost in zdravje pri delu in pogajanja.

Letošnjo jesen smo vpeljali tudi usposabljanje iz nove delovne zakonodaje, pri čemer smo najprej usposobili lastni profesionalni kader v sindikatih dejavnosti, območnih organizacijah in Zvezi, nato pa še predsednike sindikatov družb in zavodov ter sindikalne zaupnike.

Pogostost izpeljave programov je bila zelo različna, nekatere je ZSSS izpeljala le enkrat, druge pa zelo pogosto. Največkrat izpeljana sta bila programa z naslovoma Učinkovito soupravljanje in Temeljni izobraževalni program za sindikalne zaupnike in člane sindikatov. Prvega smo izvajali od leta 1996 do 2001 in je bil izpeljan trinidesetkrat, na njem pa se je usposobilo 739 članov svetov delavcev in med njimi tudi številni sindikalni zaupniki. Drugi program smo od leta 1997 do danes izpeljali petindvajsetkrat, na njem pa se je usposobilo 651 sindikalnih zaupnikov.

Značilno za zadnji dve leti je, da smo na osnovi potreb in želja udeležencev opuščali daljše oblike usposabljanja (štiri- in tridnevne seminarje) ter izvajali programe predvsem v obliki dvo- in enodnevni seminarjev in učnih delavnic. To pa je po naši oceni slabilo kakovost našega izobraževanja in usposabljanja.

Ena pomembnih novosti v tem obdobju so bili nedvomno jeseni leta 1999 vpeljani tečaji tujih jezikov (angleščine, nemščine in francoščine), za katere pa kljub vsebinam, ki so vključevale sindikalno terminologijo, ni bilo zadostnega zanimanja. Izpeljevali smo jih le jeseni navedenega leta ter spomladi leta 2000. Ponovno jih bomo vpeljali v izobraževalno ponudbo v začetku leta 2003, saj se zanje zanimajo že nekatere območne organizacije.

Prav tako smo jeseni leta 1999 pričeli izvajati izobraževalni program Sindikati in vključevanje v EU. Udeleženci izobraževalnega programa so se seznanili z osnovnimi strukturami EU in kako te prispevajo k razvoju evropske socialne politike, možnostmi vplivanja sindikatov na razvoj gospodarske in socialne politike na ravni podjetja, države in EU, načinom vključevanja Slovenije v EU in možnostmi sindikalnega vplivanja. Tudi za ta program ni tolikšnega zanimanja, kot smo pričakovali.

Sindikati dejavnosti in območne organizacije ZSSS so v teh letih izvajali tudi izobraževalne programe v okviru lastnih izobraževalnih dejavnosti. Ugotavljamo, da ni bilo zadostne obveščenosti o izvajanju njihovih programov oziroma koordinacije s programi, ki jih je izvajala ZSSS. Le na ta način bi imela ZSSS lahko celosten pregled nad izobraževanjem in usposabljanjem, ki mora biti sestavni del kadrovske politike v tej organizaciji.

ZSSS je sodelovala tudi z Evropsko sindikalno akademijo (ETUCO), ki deluje v okviru Evropske konfederacije sindikatov. Naši predstavniki so sodelovali na njenih konferencah o postavitvi in razvoju mreže sindikalnega izobraževanja v Srednji in Vzhodni Evropi (vsebine so se nanašale na osnovno sindikalno izobraževanje, izobraževanje izobraževalcev, izobraževanje na daljavo in še nekatere teme) ter okrepitvi evropskih dimenzij v sindikalnem izobraževanju. Naši predlogi in pripombe v zvezi z vsebinami njihovih programov, dani na teh konferencah pa tudi na nekaterih njihovih učnih delavnicah o projektnem menedžmentu in usposabljanju evroizobraževalcev, so bili tudi upoštevani pri pripravi njihove izobraževalne ponudbe za leto 2002.

Za čim bolj učinkovito izpeljevanje izobraževalnega sistema je ZSSS sodelovala tudi z nekaterimi drugimi izobraževalnimi institucijami, kot so

Število podjetij in zaposlenih v gospodarstvu v Sloveniji in EU

	število podjetij v tisočih		število zaposlenih v tisočih	
Podjetja	SLO	EU	SLO	EU
Mikro	95.5	18.465	180	39.330
Mala	3.1	1.175	63	22.140
Srednja	1.1	170	125	15.640
Velika	0.3	40	209	39.860
Skupaj	99.9	19.850	577	116.970

Povprečne mesečne plače na delavca v industriji in storitvenih dejavnostih

Država	Znesek povprečne plače v evrih	
	1999	2000
Avstrija	1905	1940
Danska	3281	-
Finska	2109	-
Francija	2162	-
Luksemburg	3213	3319
Nemčija	2688	2731
Nizozemska	2287	-
Španija	1208	1234
Švedska	2351	2600
Velika Britanija	2707	3050
Slovenija	893	935

Andragoški center Republike Slovenije, Socius, d.d. iz Ljubljane, Institut za razvijanje organizacijskih sistemov Iros iz Ljubljane, in še nekaterimi drugimi institucijami.

V okviru Tedna vseživljenjskega učenja, ki ga vsako leto organizira Andragoški center Republike Slovenije, smo sodelovali na omizjih, namenjenih tej tematiki. S tem centrom pa smo sodelovali še pri nekaterih drugih projektih in tako naše izobraževanje predstavili tudi širši javnosti.

Z nami so želele sodelovati tudi druge izobraževalne institucije kot so Video Center in Housing Co, iz Ljubljane, pa tudi Center strokovnega izpopolnjevanja in svetovalne dejavnosti (CISEF) Ekonomske fakultete v Ljubljani, vendar doslej do sodelovanja še ni prišlo. Sodelujemo le z institucijami in posameznimi strokovnjaki, katerih ponudbe so za nas aktualne in sprejemljive.

Izobraževalne programe smo izpeljevali z nekaterimi znanimi univerzitetnimi profesorji in drugimi zunanjimi strokovnjaki za posamezna področja ter z lastnimi izobraževalci. V zadnjih dveh letih smo vse več programov: iz soupravljanja, temeljnega znanja za sindikalne zaupnike, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, varnosti in zdravja pri delu, plačnih sistemov in kolektivnih pogodb ter na temo sindikati in vključevanje v EU, izpeljali z lastnimi strokovnjaki.

Od leta 2000 smo naše izobraževalne programe predstavljali na internetu. Za posamezna izobraževalna obdobja pa smo izdelovali tudi brošure ali kataloge s podrobno predstavitvijo vseh programov, hkrati pa smo izdelali tudi posebne priročne zgibanke. Programe smo, razen v zadnjem izobraževalnem obdobju jeseni 2002, razpisovali v našem glasilu Novi Delavski enotnosti, kjer smo večkrat tudi obširneje poročali o naših izobraževalnih ponudbah.

Za izobraževanje in usposabljanje v ZSSS se je v zadnjem letu zanimalo vse več študentov slovenskih fakultet, ki v svoje seminarske naloge in diplomska dela vključujejo teme s področja sindikalnega izobraževanja oziroma izobraževanja in usposabljanja v ZSSS.

Z imenovanjem svojega predstavnika v Strokovnem svetu RS za izobraževanje odraslih v letu 2002 bo ZSSS lahko še bolj popularizirala razvoj in izvajanje svojega izobraževalnega sistema, s tem pa prispevala tudi k razvoju vseživljenjskega učenja odraslih v Sloveniji, ki žal še vedno zelo zaostaja za razvitimi evropskimi državami.

V ZSSS pa nismo uresničili tistega dela resolucije o izobraževanju, sprejete na 3. kongresu, kjer smo si zastavili za cilj, da se bo ZSSS v okviru svojega izobraževalnega sistema zavzemala za institucionalizacijo nekaterih izobraževalnih aktivnosti, vključno z ustanovitvijo posebne sindikalne šole.

4. SOCIALNO PARTNERSTVO JE NAJBOLJ DEMOKRATIČEN NAČIN USKLAJEVANJA INTERESOV

Usklajevanje interesov članov z interesi delodajalcev in interesi države je ena od temeljnih nalog sindikatov, je vsebina socialnega partnerstva in način njegovega uresničevanja. Cilj socialnega partnerstva je bogat

Socialni dialog kot osrednji način usklajevanja interesov med sindikati, delodajalskimi organizacijami in državo je v obdobju med kongresoma pridobil pri pomenu predvsem na državni ravni. Delodajalske organizacije in Vlada RS ter njena posamezna ministrstva so spoznali, da je usklajevanje interesov s sindikati dolgoročno vsekakor koristnejše od konfliktnega

delavec (član), bogat delodajalec in bogata država. Ta cilj pa moramo vsi socialni partnerji doseči s sporazumevanjem in dogovarjanjem. Osnovna oblika in mesto sporazumevanja in dogovarjanja pa mora biti ekonomsko socialni svet.

Svobodni sindikati Slovenije si bomo prizadevali, da se bo na vseh ravneh družbene organiziranosti uveljavilo socialno partnerstvo kot način urejanja socialno-ekonomskega položaja in pravic delavcev.

načina njihovega uveljavljanja. Vendar smo sindikati na vseh ravneh naše organiziranosti zaradi občasnega nepristajanja delodajalcev ali oblasti na socialni dialog morali posegati tudi po metodah sindikalnega boja, da smo kasneje lahko dosegli skupne kompromisne rešitve za pogajalsko mizo.

V Sloveniji je socialno partnerstvo dokaj dobro razvito, kljub temu da deluje na prostovoljni podlagi, saj še vedno ni zakonskih podlag za njegovo delovanje. ZSSS si že vrsto let prizadeva, da bi v državnem zboru postavili institucionalne temelje socialnemu partnerstvu, vendar v teh prizadevanjih doslej še ni uspela.

V obdobju med kongresoma je bila na pobudo Evropske konfederacije sindikatov ter evropskih delodajalskih organizacij izdelana študija o razvitosti socialnega dialoga v državah kandidatkah za članstvo v EU. Študija, ki jo je pripravila neodvisna skupina strokovnjakov, je pokazala, da je socialni dialog v Sloveniji sicer dokaj dobro razvit, predvsem na državni ravni, vendar pa so sindikati v neenakopravnem položaju v primerjavi s partnerskimi delodajalskimi organizacijami, saj ima gospodarska zbornica obvezno članstvo, združenje delodajalcev pa naj bi bilo po mnenju avtorjev študije le vzporedna organizacija zbornice, zato da bi se nekako ustreglo mednarodnim merilom.

Na temo socialnega dialoga so predstavniki ZSSS sodelovali na dveh mednarodnih konferencah, ki so jih skupaj organizirali evropski sindikati ter delodajalski organizaciji v Varšavi in Bratislavi; tu so predstavili svoje poglede na razvitost socialnega dialoga v Sloveniji ter izmenjali izkušnje z drugimi sodelujočimi.

5. DEMOKRATIČNA PARLAMENTARNA POT JE PRAVA

Svobodni sindikati smo trdno odločeni svoje temeljne cilje doseči po demokratični parlamentarni poti. Pri tem bomo izkoristili vse načine in sredstva, ki nam jih dajejo ustava in zakoni, mednarodne konvencije in mednarodni sporazumi; če bo treba, pa tudi s pritiski na parlamentarne stranke in z lobiranjem.

ZSSS si ves čas prizadeva uveljavljati demokratično parlamentarno pot za uresničitev svojih zahtev in predlogov. V tem obdobju je s svojimi predlogi, pobudami in pripombami sodelovala pri obravnavi vseh za delavce pomembnih vprašanj v državnem zboru, pa najsi gre za predloge zakonov ali za predloge nacionalnih programov. Najpogosteje se aktivnosti sprožijo že v tripartitno sestavljenem ekonomsko socialnem svetu, vendar je poleg njega največkrat potrebno prepričati tudi parlamentarne stranke in posamezne poslance. Pri vseh za delavce najpomembnejših zakonih, ki so bili sprejeti v tem obdobju - zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zakon o varnosti in zdravju pri delu, zakon o delovnih razmerjih, zakon o delu in zaposlovanju tujcev itd., - so predstavniki ZSSS uspešno uveljavili številne njene predloge.

Zlasti je pomembno sodelovanje s parlamentarnimi strankami in posameznimi poslanci. Marsikdaj je treba zelo previdno izbirati sredstva za uveljavljanje naših predlogov. Pogosto je smotrnejše predloge posredovati posameznim strankam ali poslancem ter tako doseči njihovo uveljavitev. S sprejemom teh predlogov se sicer pred svojimi člani ne moremo pohvaliti, cilj pa je vendarle dosežen. Vendar lahko z zadovoljstvom in ponosom ugotovimo, da smo v preteklem obdobju bili daleč najuspešnejša in najbolj razpoznavna sindikalna organizacija, ko je šlo za uveljavljanje delavskih interesov v državnem zboru.

Novi poslovnik državnega zbora je zožil možnosti našega delovanja v